

POSTANOWIENIE

9 lipca 2024 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Grzegorz Misiurek

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym 9 lipca 2024 r. w Warszawie

zażalenia M. K. i S. K.

na wyrok Sądu Apelacyjnego w Lublinie

z 16 lutego 2024 r., I ACa 924/23,

w sprawie z powództwa M. K. i S. K.

przeciwko Bankowi spółce akcyjnej w G.

o ustalenie i zapłatę,

**uchyla zaskarżony wyrok i pozostawia rozstrzygnięcie
o kosztach postępowania zażaleniowego w orzeczeniu
kończącym postępowanie.**

UZASADNIENIE

Pozwem z 2 lipca 2020 r. skierowanym przeciwko Bankowi spółce akcyjnej z siedzibą w G., powodowie M. K. i S. K. wnieśli o: ustalenie, że umowa kredytu z 6 lipca 2007 r. nr [...] zawarta przez powodów z Bank S.A. (obecnie Bank spółka akcyjna w G.) jest nieważna oraz o zasądzenie od pozwanej na rzecz powodów solidarnie kwoty 188 813,07 zł z odsetkami ustawowymi za opóźnienie liczonymi od 5 grudnia 2019 r. do dnia zapłaty, ewentualnie - w przypadku nieuznania powyższego żądania za usprawiedliwione - o zasądzenie od pozwanej na rzecz powodów solidarnie kwoty 52 684,47 zł z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od

5 grudnia 2019 r. do dnia zapłaty, ustalenie, że zapisy § 1 ust. 1 *in fine*, § 7 ust. 2, § 10 ust. 6 łączącej strony umowy kredytu, dotyczące mechanizmu indeksacji, stanowią klauzule niedozwolone w rozumieniu art. 385¹ k.c. i nie wiążą powodów. Ponadto, powodowie wniesli o zasądzenie solidarnie od pozwanego na ich rzecz kosztów procesu.

Sąd Okręgowy w Lublinie wyrokiem z 22 marca 2023 r. ustalił, że umowa kredytu nr [...] zawarta 6 lipca 2007 r. przez powodów z Bank spółką akcyjną w G. (po przekształceniu - Bankiem spółą akcyjnej w G.) jest nieważna (pkt I); zasądził od pozwanej na rzecz powodów kwotę 220 905,64 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od kwoty 188 813,07 zł od 5 grudnia 2019 r. do dnia zapłaty i od kwoty 32.092,57 zł od 29 kwietnia 2022 r. do dnia zapłaty (pkt II); oddalił powództwo w pozostałej części (pkt III) i orzekł o kosztach procesu (pkt IV – V).

Sąd Apelacyjny w Lublinie wyrokiem z 16 lutego 2024 r., na skutek apelacji pozwanej, uchylił wyrok Sądu Okręgowego w punktach I, II, IV i V i sprawę w tym zakresie przekazał temu Sądowi do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia o kosztach procesu za instancję odwoławczą. W uzasadnieniu wskazał, że Sąd Okręgowy nie rozpoznał istoty sprawy, gdyż w swoich rozważaniach nie odniósł się do treści konkretnych postanowień umowy kredytu, w szczególności zawartych w § 17 tej umowy.

W zażaleniu powodowie wniesli o uchylenie wyroku Sądu Apelacyjnego w całości, podnosząc zarzut naruszenia 394¹ § 1¹ k.p.c. w zw. z art. 386 § 4 k.p.c.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

W postępowaniu apelacyjnym sąd drugiej instancji, kontynuując postępowanie przed sądem pierwszej instancji, rozpoznaje sprawę na nowo w sposób - w zasadzie - nieograniczony (art. 378 § 1 i art. 382 k.p.c.). W konsekwencji, w razie uwzględnienia apelacji - z reguły - zmienia zaskarżony wyrok i orzeka co do istoty sprawy (art. 386 § 1 k.p.c.). Uchylenie zaskarżonego wyroku połączone z przekazaniem sprawy do ponownego rozpoznania sądowi pierwszej instancji jest możliwe jedynie w przypadkach określonych w art. 386 § 2 i 4 k.p.c. Kontroli prawidłowości takiego orzeczenia służy zażalenie przewidziane

w art. 394¹ § 1¹ k.p.c. Przy rozpoznawaniu tego zażalenia ocenie Sądu Najwyższego może zostać poddana wyłącznie trafność zakwalifikowania wskazanych wyżej przypadków jako przesłanek uzasadniających wydanie orzeczenia kasatoryjnego; poza zakresem badania pozostają kwestie prawidłowości czynności procesowych poprzedzających wydanie zaskarżonego rozstrzygnięcia oraz trafności wykładni zastosowanego prawa materialnego (zob. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 25 kwietnia 2014 r., II CZ 117/13, z dnia 26 marca 2014 r., V CZ 15/14, z dnia 7 marca 2014 r., IV CZ 131/13 - nie publ.).

Oceny, czy sąd pierwszej instancji rozpoznał istotę sprawy, dokonuje się po przeanalizowaniu żądań pozwu (wniosku) i przepisów prawa materialnego stanowiących podstawę rozstrzygnięcia, nie zaś ewentualnych uchybień w postępowaniu, w szczególności wad polegających na poczynieniu wadliwych lub niekompletnych ustaleń faktycznych. Zakwestionowanie przez sąd odwoławczy poglądu prawnego sądu pierwszej instancji co do zasadności rozpoznawanego żądania także nie oznacza, że sąd ten nie rozpoznał istoty sprawy (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 22 kwietnia 1999 r., II UKN 589/98, OSNP 2000, Nr 12, poz. 483). Również niewyjaśnienie okoliczności faktycznych nie może być utożsamiane z nierozpoznanie istoty sprawy w rozumieniu art. 386 § 4 k.p.c. (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 15 lutego 2017 r., II CZ 148/16, nie publ.).

Sąd Apelacyjny jako przyczynę wydania wyroku kasatoryjnego wskazał nierozpoznanie przez Sąd Okręgowy istoty sprawy. W ocenie Sądu odwoławczego Sąd pierwszej instancji dokonując oceny prawnej ustalonych okoliczności faktycznych prowadzącej do uznania umowy za nieważną, bez odniesienia się do treści konkretnych postanowień umowy, w szczególności zawartych § 17, lakonicznie powołał się na to, że treść klauzul przeliczeniowych nie wskazuje, według jakiego obiektywnego kursu ma nastąpić przeliczenie rat i kapitału kredytu, co z kolei prowadziło do wniosku, że bank mógł jednostronnie, a przy tym arbitralnie, modyfikować kurs, według którego obliczona została wysokość zobowiązania powodów. Sąd Apelacyjny podkreślił, że pomimo dokonania ustaleń faktycznych obejmujących treść § 17 umowy, Sąd Okręgowy w swoich rozważaniach prawnych jedynie ogólnikowo wielokrotnie stwierdzał, iż w umowie

kredytu brak jest precyzyjnych zasad, którymi bank miał się kierować przy ustalaniu kursów. Zdaniem Sądu drugiej, instancji taka ocena wynika z całkowitego pominięcia i braku analizy treści § 17 umowy, w którym oznaczono podstawy wyliczenia kursu CHF, w tym odwołano się do wyliczania kursów w oparciu o tabelę kursów średnich NBP skorygowanego o marżę banku; tym samym, Sąd Okręgowy nie ocenił i nie wyjaśnił, czy wskazane w § 17 umowy podstawy określenia kursu i mierniki (średnie kursy złotego do waluty CHF ogłaszane w tabeli kursów średnich NBP plus/minus marża) należy uznać za dostatecznie skonkretyzowane i obiektywne kryteria, a w konsekwencji wystarczające do oznaczenia sposobu określania kursu CHF, czy nie i dlaczego, a następnie - jakie pociąga to skutki.

Trafnie zarzucili skarżący, że wskazane okoliczności nie uzasadniają wyprowadzonego z nich wniosku co do potrzeby uchylecia wyroku Sądu pierwszej instancji i przekazania sprawy temu Sądowi do ponownego rozpoznania. Z uzasadnienia tego orzeczenia wynika jednoznacznie, że żądanie pozwu dotyczące ustalenia nieważności umowy kredytowej z 6 lipca 2007 r. oraz zasądzenia od pozwanej solidarnie na rzecz powodów kwoty stanowiącej nienależnie pobrane przez bank świadczenia, zostało poddane ocenie pod kątem jego zasadności. Sąd Okręgowy rozpoznał merytorycznie to roszczenie i uznał je za uzasadnione. Rozstrzygnięcie to oparł na ustaleniu, że umowa zawarta przez strony jest sprzeczna z naturą ukształtowanego nią stosunku prawnego (art. 353¹ k.c.) z uwagi na zawarcie w niej postanowień rażąco naruszającego równowagę kontraktową stron. Ponadto, w ocenie Sądu, zawarta przez strony umowa kredytu jest również nieważna ze względu na sprzeczność z zasadami współżycia społecznego (art. 58 k.c.), wobec uznania, że zastrzeżenie przez bank w umowie uprawnienia do dowolnego kształtowania wysokości zobowiązań strony powodowej, wobec braku ścisłych kryteriów ustalenia wysokości kursów waluty — CHF, przy braku przyznania drugiej stronie umowy instrumentów, które pozwoliłyby na weryfikację prawidłowości ustalanych przez bank kursów, jest postępowaniem nieuczciwym.

W świetle przytoczonych argumentów - wbrew odmiennemu zapatrywaniu Sądu Apelacyjnego – nie można uznać, że Sąd pierwszej instancji nie rozpoznał istoty sprawy.

Należy podkreślić, że wydania orzeczenia kasatoryjnego nie uzasadnia potrzeba nawet znacznego uzupełnienia postępowania dowodowego, w tym usunięcia jego wad oraz przeprowadzenia dowodów bezpodstawnie pominiętych (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 28 marca 2018 r., V CZ 19/18, nie publ.). Przez nierozpoznanie istoty sprawy należy rozumieć nierozstrzygnięcie o żądaniach stron, czyli niezafatwienie przedmiotu sporu. Sąd drugiej instancji, orzekając na podstawie art. 382 k.p.c., zobowiązany jest naprawić dostrzeżone wadliwości, jako że w systemie apelacji pełnej druga instancja ma charakter merytoryczny, a nie jedynie kontrolny (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 20 lipca 2017 r., IV CZ 39/17, nie publ.).

Z tych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398¹⁵ w związku z art. 394¹ § 3 k.p.c. orzekł, jak w sentencji.

[SOP]

[a!]